

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації керівників музичних закладів дошкільної освіти
«ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА ЗДО В
УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ»

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Бордюк В. М., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи та комунікацій; Шкабаріна М. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: Професійний розвиток керівників музичних щодо організації освітнього середовища в закладах дошкільної освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) (наказ Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397); Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо організації безпечного освітнього простору в закладі дошкільної освіти» (наказ Міністерства освіти і науки України № 619 від 22.05.2023 р.).

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Ковбасюк Тетяна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психології та інклюзивної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Пупко Наталія, керівник музичний закладу дошкільної освіти (ясла-садок) №1 «Дзвіночок» Сарненської міської ради.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Програма підвищення кваліфікації музичних керівників закладів дошкільної освіти розроблена відповідно до сучасних тенденцій розвитку дошкільної освіти, державної освітньої політики. Її актуальність зумовлена потребою оновлення професійних компетентностей музичних керівників, удосконалення змісту музично-педагогічної роботи та впровадження сучасних підходів до організації музичної діяльності дітей дошкільного віку.

Музичне виховання посідає важливе місце в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Музична діяльність сприяє розвитку емоційної чутливості, слухового сприймання, почуття ритму, музичних здібностей, творчої активності та здатності дитини виражати власні переживання засобами мистецтва. Спів, слухання музики, музично-ритмічні рухи, гра на дитячих музичних інструментах, музично-творчі імпровізації створюють умови для активної участі дитини в мистецькій діяльності та набуття відповідного досвіду.

Зміни у змісті дошкільної освіти потребують оновлення підходів до музичного розвитку дітей. Музичний керівник має добирати зміст і форми роботи відповідно до вікових та індивідуальних особливостей вихованців, враховувати їхні музичні інтереси й можливості, забезпечувати доступність мистецької діяльності для кожної дитини. Особливої уваги потребує організація музичної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, використання адаптованих завдань, різних способів залучення до спільної творчої роботи.

Професійна діяльність музичного керівника охоплює планування та організацію музичних занять, свят, розваг, музично-театралізованої діяльності, творчих проєктів і взаємодії з педагогами та батьками. У зв'язку з цим зростає потреба в опануванні сучасних методик музичного розвитку дітей, елементарного інструментального виконавства, музичної імпровізації, ритмічної діяльності та інтеграції музики з іншими видами діяльності.

Окремого значення набуває використання цифрових ресурсів у роботі музичного керівника. Мультимедійні матеріали, аудіо- та відеоресурси, цифрові інструменти для створення музично-дидактичних матеріалів розширюють можливості організації слухання музики, музично-рухової діяльності, творчих завдань і проєктної роботи. Водночас їх використання потребує педагогічно обґрунтованого добору відповідно до віку дітей, мети освітньої діяльності.

Актуальність професійного розвитку музичних керівників посилюється необхідністю реалізації компетентнісного, дитиноцентричного, діяльнісного та інтегрованого підходів у дошкільній освіті. Професійна майстерність фахівця передбачає здатність проєктувати музично-освітню діяльність, добирати ефективні методи й засоби музичного розвитку, створювати умови для дитячої творчості.

Програма спрямована на вдосконалення професійних компетентностей музичних керівників, необхідних для організації змістовної, доступної та творчо орієнтованої музичної діяльності дітей дошкільного віку. Зміст підвищення кваліфікації передбачає ознайомлення з сучасними методиками музичного

розвитку, практичними технологіями організації дитячого музикування, способами адаптації музичних завдань, цифровими ресурсами та формами професійної взаємодії з педагогами і батьками.

Цільова група: керівники музичні закладів дошкільної освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються педагогічні працівники, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма підвищення кваліфікації: очна (з використанням технологій дистанційного навчання), дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей музичних керівників закладів дошкільної освіти, необхідних для реалізації сучасних музичних занять з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, забезпечення доступності музичної діяльності для дітей з особливими освітніми потребами, розвитку музичних, творчих та емоційних здібностей дошкільників засобами співу, слухання музики, музично-ритмічної діяльності, гри на дитячих музичних інструментах та музичної імпровізації, використання національного музичного фольклору й цифрових ресурсів в організації музично-освітньої роботи.

Завдання підвищення кваліфікації:

ознайомити із сучасними тенденціями розвитку дошкільної освіти та музичного розвитку дітей;

удосконалити вміння планувати та організовувати музичні заняття в закладі дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей;

удосконалити навички використання ігрових, музично-дидактичних та сучасних педагогічних технологій у музичній діяльності дітей дошкільного віку;

розвинути здатність інтегрувати музичну діяльність з іншими освітніми напрямками;

сформувати практичні вміння використання українського фольклору, музичної спадщини та культурного розмаїття в музичному вихованні дітей дошкільного віку;

удосконалити навички використання цифрових інструментів, аудіоказок, звукових історій в освітньому процесі ЗДО;

сприяти опануванню способів використання музики для емоційної регуляції, релаксації, відновлення та створення сприятливого емоційного середовища для дітей дошкільного віку;

розвинути здатність використовувати дитячі музичні інструменти, саморобні інструменти з доступних і перероблених матеріалів для розвитку музичних здібностей, творчості та дослідницької активності дітей;

удосконалити навички використання музичної діяльності для розвитку мовлення, комунікативних умінь та іншомовної компетентності дітей дошкільного віку;

удосконалити навички партнерської взаємодії музичного керівника з педагогами та батьками.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21: прогностична (A1), організаційна (A2), оцінювально-аналітична (A3), предметно-методична (A4), педагогічного партнерства (B2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

сучасних тенденцій розвитку дошкільної освіти та актуальних вимог до організації музичної діяльності дітей дошкільного віку;

змісту, структури та сучасних підходів до організації музичних занять у закладі дошкільної освіти;

сучасних технологій музичного розвитку дітей дошкільного віку;

особливостей використання дитячих музичних інструментів та організації інструментально-виконавської діяльності дітей дошкільного віку;

можливостей використання українського фольклору в музичному вихованні, формуванні культурної ідентичності та ознайомленні дітей з національною музичною спадщиною;

принципів інтеграції музичної діяльності з іншими освітніми напрямками дошкільної освіти;

сучасних цифрових інструментів для створення, добору та використання музичного й аудіовізуального контенту в освітньому процесі ЗДО;

психолого-педагогічних засад використання музики для емоційної регуляції, релаксації та створення психологічно комфортного середовища для дітей дошкільного віку;

принципів організації музичної діяльності дітей з особливими освітніми потребами та способів адаптації музичного матеріалу, завдань і способів взаємодії відповідно до їхніх індивідуальних потреб;

способів використання музичної діяльності для розвитку мовлення, комунікативних умінь та іншомовної комунікативної компетентності дітей дошкільного віку;

форм і способів організації музичної діяльності в повсякденному житті ЗДО, під час розваг, свят, режимних моментів;

рефлексивного аналізу власної педагогічної діяльності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь в заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

- тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

- практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

- виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

- актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

- рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

- готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі дошкільної освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 60 годин / 2 кредити ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби музичних керівників закладів дошкільної освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття, спрямовані на ознайомлення з сучасними тенденціями, технологіями та підходами до організації музичного виховання дітей дошкільного віку.

Особливістю практичних занять програми є їхній діяльнісний та прикладний характер.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (30 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують документ про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 3-х модулів та 26-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 60 год, з них: 14 год – лекційні заняття, 38 год – практична робота, 4 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові, стратегічні та організаційно-професійні засади розвитку дошкільної освіти					
Тема 1.1. Стратегічні напрями розвитку дошкільної освіти України	2				2
Тема 1.2. Сучасний зміст і аспекти виховання	2				2
Тема 1.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2
Тема 1.4. Атестація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагога	2				2

Тема 1.5. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії		2			2
Тема 1.6. Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації	2				2
Тема 1.7. Взаємодія педагогів і батьків у формуванні особистості дошкільника		2			2
Разом за модулем	8	6			14
МОДУЛЬ 2. Особливості організації музичних занять в ЗДО					
Тема 2.1. Організація розвивального середовища в закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного підходу		2			2
Тема 2.2. Зміст і структура музичних занять в ЗДО	2				2
Тема 2.3. Сучасні технології музичного розвитку дітей в закладі дошкільної освіти		2			2
Тема 2.4. Гра на дитячих музичних інструментах у ЗДО		4			4
Тема 2.5. Ігрові технології на музичному занятті в ЗДО		2			2
Тема 2.6. Музика в повсякденному житті дітей. Види розваг, святкових ранків		2			2
Тема 2.7. Використання музично-дидактичних ігор в процесі музичного виховання дітей дошкільного віку		2			2
Тема 2.8. Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору	2	2			4
Тема 2.9. Мовленнєво-комунікативний розвиток дошкільників засобами музичного мистецтва		2			2

Разом за модулем	4	18			22
МОДУЛЬ 3. Інноваційні та інтегровані технології музичного розвитку дітей дошкільного віку					
Тема 3.1. Музичні техніки для майндфулнес та релаксації в дошкільній освіті		2			2
Тема 3.2. Нейронаука музики в ранньому розвитку: наукові основи для практиків	2				2
Тема 3.3. Еко-музика: створення інструментів з перероблених матеріалів		2			2
Тема 3.4. Музика та рух: розвиток координації та фізичної активності		2			2
Тема 3.5. Ритми для просторового мислення: музика в геометричних іграх		2			2
Тема 3.6. Віртуальні музичні подорожі: дослідження світових культур через пісні та звуки		2			2
Тема 3.7. Цифрові інструменти для створення музичного контенту для дітей дошкільного віку			2		2
Тема 3.8. Інтеграція музичної діяльності з іншими освітніми напрямками в дошкільній освіті	2				2
Тема 3.9. Музика в емоційній регуляції та підготовці дітей до сну			2		2
Тема 3.10. Музична діяльність як засіб англomовного розвитку дітей дошкільного віку		2			2
Разом за модулем	4	12	4		22
Підсумкові заходи				4	4
Усього	16	36	4	4	60

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові, стратегічні та організаційно-професійні засади розвитку дошкільної освіти

Тема 1.1. Стратегічні напрями розвитку дошкільної освіти України

Сучасне значення та місія дошкільної освіти в Україні. Ключові положення Закону України «Про дошкільну освіту». Стратегічні цілі та пріоритети освітньої реформи: гарантування рівного доступу до освіти (територіальна доступність, соціальна справедливість), надання якісних освітніх послуг. Базові принципи та характеристика умов реалізації Державного стандарту дошкільної освіти.

Новітні тенденції надання освітніх послуг у дошкільній освіті: розвиток інклюзивних груп, варіативні форми (групи короткотривалого перебування, педагогічний патронаж, сімейна (домашня) форма) та діджиталізація освітнього процесу. Автономія закладів дошкільної освіти (фінансова, кадрова, академічна свобода) та підвищення професійної відповідальності педагогічних працівників (перехід до особистої відповідальності за якість освітніх послуг та результати розвитку дітей).

Тема 1.2. Сучасний зміст і аспекти виховання

Розвиток освіти і виховання. Узгодження мети, цілей завдань освіти і виховання в умовах реформування освіти. Нова філософія виховання. Стратегія національно-патріотичного виховання. Виховання громадянина-патріота України.

Сутність виховання. Основна мета, виховні завдання та закономірності та принципи сучасного виховання. Особливості та умови сучасного виховання у ЗДО. Українська національна система виховання. Вибір змісту виховання та підходи до виховання у ЗДО. Побудова та моделювання процесу виховання. Виховний потенціал особистості. Пошук індикаторів вихованості особистості.

Тема 1.3. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої

якості освітньої діяльності.

Тема 1.4. Атестація педагогічних працівників як важливий чинник підвищення професійної компетентності педагогів

Сучасні вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників (професійний стандарт, загальні та професійні компетентності). Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Види та особливості атестації. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Діяльність та повноваження атестаційних комісій. Алгоритм проведення атестації. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Значення атестації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.5. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії

Забезпечення інклюзивного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти: ефективні стратегії роботи. Основні види порушень розвитку та особливості психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами (ООП). Категорії освітніх труднощів здобувачів освіти. Принципи універсального дизайну та диференційованого підходу до навчання. Методи адаптації освітнього простору та модифікації навчального матеріалу для забезпечення максимальної участі дітей з ООП у спільному освітньому процесі.

Значення конструктивної співпраці вихователя з асистентом вихователя, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ), корекційними педагогами та батьками.

Формування толерантності та емпатії у всіх учасників освітнього процесу.

Тема 1.6. Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації

Сутність термінів «психічне здоров'я», «психологічна підтримка». Стрес і травма: основні поняття та відмінності. Реакції на стрес у дітей дошкільного віку.

Базові підходи до надання першої психологічної допомоги у роботі педагога: поняття, мета та завдання першої психологічної допомоги. Ключові принципи роботи педагога з дітьми в стані дистресу (дивись, слухай, поєднуй та ін.). Види допомоги, яких потребують діти. Врахування вікових та особистісних відмінностей у роботі зі здобувачами освіти.

Підтримка дітей у проживанні різних емоцій. Особливості підтримки дітей із особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічна підтримка батьків у надзвичайних ситуаціях.

Розвиток стресостійкості та протидія емоційному вигоранню педагогів.

Тема 1.7. Взаємодія педагогів і батьків у формуванні особистості дошкільника

Сучасні вимоги дошкільної освіти орієнтують педагогів і батьків на

формування особистості дитини дошкільного віку згідно із вимогами НУШ.

Сім'я та її місце серед факторів та соціальних груп, які впливають на формування особистості. Типи сімей та особливості виховних впливів у них. Організація системи родинно-сімейного виховання у ЗДО.

Форми просвітницької та організаційної роботи з батьками. Втілення принципу гуманізації освітнього процесу.

МОДУЛЬ 2. Особливості організації музичних занять в ЗДО

Тема 2.1. Організація розвивального середовища в закладі дошкільної освіти на засадах діяльнісного підходу

Принципи моделювання простору закладу дошкільної освіти, спонукаючого дошкільника до активності, вибору та дослідження. Вимоги до створення центрів активності (осередків) як основного середовищного інструменту діяльнісного підходу. Гнучкість, варіативність та доступність освітніх матеріалів. Організація освітнього простору, спрямованого на стимулювання самостійного вибору дитини, її ініціативності та вміння планувати власну діяльність. Дизайн мислення в освітньому просторі закладу дошкільної освіти.

Тема 2.2. Зміст і структура музичних занять в ЗДО

Основні вимоги до музичних занять. Структура та зміст музичного заняття в дошкільному навчальному закладі. Методичні рекомендації щодо організації різних видів музичної діяльності дітей. Основні вимоги до побудови та проведення музичних занять.

Види музичних занять в залежності від змісту і структури: типові, тематичні, зі слуханням музики, розвитку творчості, з навчанням гри на інструментах, комплексні, з домінуванням одного виду діяльності. Планування та облік музичних занять.

Виховне значення музичних занять. Формування особистості дошкільника та засвоєння дійсності через музичні образи.

Тема 2.3. Сучасні технології музичного розвитку дітей в закладі дошкільної освіти

Ознайомлення з сучасними освітніми технологіями музичного розвитку дітей дошкільного віку.

Новітні підходи до музично-естетичного розвитку вихованців. Аспекти особистісно орієнтованого музичного навчання та виховання.

Значення сучасних технологій музичного розвитку для формування особистості дитини; розвитку її самостійності, творчої ініціативи; стимулювання потреби в самовдосконаленні, виявлення моральної позиції, відповідальності тощо.

Тема 2.4. Гра на дитячих музичних інструментах у ЗДО

Гра на музичних інструментах (колективне музикування) в освітньо-виховному процесі як особливий вид музично-виконавської діяльності та навчання музики.

Мета навчання гри на дитячих музичних інструментах. Формування діяльнісної творчої особистості дитини через її самовираження у музичній діяльності.

Методи навчання гри на елементарних музичних інструментах: на слух, наочно-репродуктивні (із нот), творчі.

Тема 2.5. Ігрові технології на музичному занятті в ЗДО

Застосування ігрових технологій для організації музичної діяльності дітей дошкільного віку. Використання музично-рухових, сюжетно-рольових, дидактичних, театралізованих та творчих ігор для розвитку музичного слуху, відчуття ритму, вокальних і виконавських умінь, координації рухів та емоційної виразності. Добір ігрових завдань відповідно до віку дітей, змісту музичного заняття та визначених освітніх завдань.

Проектування ігрових ситуацій на різних етапах музичного заняття. Використання музичних ігор для слухання музики, співу, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах і творчого самовираження. Розроблення та адаптація ігрових завдань для дітей з різними освітніми потребами.

Тема 2.6. Музика в повсякденному житті дітей. Види розваг, святкових ранків

Вплив музики на всебічний розвиток дитини, на формування її духовного світу через розширення кругозору, можливість сприяння позитивного ставлення до навколишньої дійсності. Ефективність залучення до музики (активізація сприймання, мислення та мови, виховання високого естетичного смаку, розвиток музичних здібностей, уяви, творчої ініціативи, всебічний вплив на її розвиток дошкільників).

Виховання самостійності й ініціативи у використанні пісень, танців у різних умовах (в іграх, на прогулянках, у самостійній художній діяльності).

Розвиток мелодійного слуху, почуття ритму, музично-сенсорних здібностей, розширення у музично-дидактичних іграх кола музичних вражень, слухання музичних творів у запису і сприяння, відтворювання їх у сюжетно-рольових іграх дітьми.

Розваги в дитячому садку. Підготовка та проведення свят. Залучення дітей до підготовки та активної участі в розвагах та святах. Спонування дітей проявляти інтерес до різних форм розваг, підготовлених дорослими (ляльковим вистав, музичним та літературним композиціям тощо).

Тема 2.7. Використання музично-дидактичних ігор в процесі музичного виховання дітей дошкільного віку

Значення розвитку музичних здібностей у дітей дошкільного віку. Особливості використання музично-дидактичних ігор в процесі музичного виховання дітей дошкільного віку. Основні види та структура музично-дидактичних ігор.

Класифікації ігор. Групи музично-дидактичних ігор для розвитку музичного сприйняття: для розрізнення характеру музики, елементів зображальності і засобів музичної виразності.

Тема 2.8. Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору

Завдання ЗДО за освітнім напрямом «Дитина у світі мистецтва» Базового компонента дошкільної освіти у формуванні мистецько-творчої компетентності дітей дошкільного віку.

Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору – основа для розвитку творчих задатків, здібностей, талантів дітей; збереження традицій національного досвіду сімейного та суспільного виховання для збагачення культурного потенціалу взаємодії між поколіннями як складових цінностей дошкільної освіти. Особливості дитячого фольклору та його вплив на формування особистості дошкільника. Жанри дитячого фольклору. Український обрядовий фольклор (зимовий, весняний, літній, осінній цикли).

Розвиток творчих здібностей, формування практичних умінь та навичок дітей дошкільного віку щодо використання елементів фольклору у музичному вихованні. Постановка і музичні особливості дитячих народних пісень-ігор.

Тема 2.9. Мовленнєво-комунікативний розвиток дошкільників засобами музичного мистецтва

Використання музичного мистецтва для стимулювання мовленнєво-комунікативного розвитку дошкільників через ритмічні вправи та пісні. Розвиток фонетики та словникового запасу за допомогою імпровізованих мелодій.

Подолання комунікаційних бар'єрів у дітей з затримками мовлення через групові музичні діалоги. Адаптація пісень для вправ на артикуляцію з акцентом на повторення звуків. Інтеграція музики в рольові ігри для практики розповідей з музичним супроводом. Застосування додатків (Lingokids Music) для інтерактивного мовленнєвого тренінгу.

Розвиток соціальних навичок через дуети та хорове співання. Використання ресурсів логопедичних методик для персоналізованих сесій. Забезпечення індивідуального підходу до дітей.

МОДУЛЬ 3. Інноваційні та інтегровані технології музичного розвитку дітей дошкільного віку

Тема 3.1. Музичні техніки для майндфулнес та релаксації в дошкільній освіті

Використання музичних технік для впровадження майндфулнес-практик, спрямованих на релаксацію та емоційну стабільність дошкільників. Адаптація простих вправ з диханням і ритмами для зниження стресу та покращення концентрації уваги. Створення спокійного освітнього середовища через інтеграцію музики в щоденні рутини ЗДО.

Застосування інструментів для генерації релаксаційних звуків природи. Розвиток саморегуляції через групові сесії з медитативними мелодіями. Адаптація технік для дітей з тривожністю, з акцентом на повільні темпи та вібрації. Інтеграція майндфулнес у музичні заняття для профілактики емоційного вигорання.

Використання мобільних додатків для самостійних вправ удома. Підготовка педагогів до моніторингу реакцій дітей на релаксаційні практики. Етичні аспекти:

забезпечення психологічної безпеки та індивідуального підходу. Інтеграція в програми для підтримки ментального здоров'я в ранньому віці.

Тема 3.2. Нейронаука музики в ранньому розвитку: наукові основи для практиків

Застосування знань нейронауки для обґрунтування ролі музики в ранньому розвитку мозку дошкільників. Розгляд наукових даних про вплив ритмів і мелодій на когнітивні та емоційні процеси.

Використання інструментів-симуляторів для демонстрації впливу музики на мозкові хвилі. Розвиток пам'яті та уваги через нейро-орієнтовані музичні вправи. Адаптація занять для дітей з нейродиверсністю на основі наукових кейсів. Інтеграція нейронауки в планування музичних програм ЗДО.

Застосування візуалізацій мозкової активності для мотивації педагогів. Підготовка до інтерпретації досліджень для щоденної практики.

Тема 3.3. Еко-музика: створення інструментів з перероблених матеріалів

Використання перероблених матеріалів для створення екологічних музичних інструментів. Поєднання творчості з екологічною освітою в дошкільлі. Розвиток креативності та відповідальності через проєкти. Формування у дошкільників свідомості сталого розвитку через музичну практику.

Застосування побутових відходів (пляшки, картон) для прототипування перкусії та струнних. Інтеграція еко-тем у групові майстер-класи для командної роботи. Адаптація інструментів для інклюзивних груп з урахуванням моторики. Розвиток сенсорних навичок через тестування звуків. Використання цифрових ресурсів для натхнення. Підготовка педагогів до безпечного фасилітування проєктів. Етичні аспекти: акцент на екологічній безпеці матеріалів.

Тема 3.4. Музика та рух: розвиток координації та фізичної активності

Інтеграція музики з руховими вправами для розвитку координації та фізичної активності дошкільників. Використання ритмів для стимулювання моторики в ігровій формі. Формування здорового способу життя через музично-руховий синтез. Застосування хореографічних ігор з метрономами для синхронізації рухів. Адаптація вправ для груп з різними рівнями фізичної підготовки.

Розвиток грубої моторики через танцювальні імпровізації. Інтеграція музики в фізкультурні паузи ЗДО. Використання додатків (GoNoodle, Kidz Bop, Zumba) для танцювальних занять. Підготовка педагогів до безпечного фасилітування рухів.

Тема 3.5. Ритми для просторового мислення: музика в геометричних іграх

Використання ритмічних структур і музичних вправ для розвитку просторового мислення дошкільників. Формування уявлень про напрям, форму, величину, положення та взаємне розташування об'єктів через музично-рухову діяльність.

Розвиток просторової координації через рухи відповідно до музичного темпу, ритму та структури. Використання музичних завдань із переміщенням у різних напрямках, побудовою фігур і відтворенням просторових схем. Створення музично-геометричних ігор із використанням предметів, карток, схем та цифрових ресурсів. Адаптація завдань відповідно до віку та індивідуальних можливостей дітей.

Тема 3.6. Віртуальні музичні подорожі: дослідження світових культур через пісні та звуки

Використання музичних творів, пісень для ознайомлення дітей дошкільного віку з культурою різних країн і народів. Формування інтересу до культурного різноманіття через слухання, спів, ритмічні вправи, музично-рухові ігри. Ознайомлення з народними інструментами, музичними традиціями, жанрами та особливостями звучання музики різних культур.

Організація віртуальних музичних подорожей із використанням аудіо-, відео- та інтерактивних цифрових ресурсів. Створення тематичних музичних маршрутів і добір матеріалів відповідно до віку дітей. Поєднання музичної діяльності з елементами пізнавального, мовленнєвого розвитку.

Тема 3.7. Цифрові інструменти для створення музичного контенту для дітей дошкільного віку

Використання цифрових технологій для створення, редагування та адаптації музичного контенту відповідно до віку, потреб та освітніх завдань дітей дошкільного віку. Ознайомлення з можливостями цифрових засобів для роботи з аудіо, музичними фрагментами, ритмічними вправами, пісенним матеріалом та звуковими ефектами. Добір цифрових ресурсів для підготовки матеріалів до музичних занять, розваг, святкових заходів та індивідуальної роботи з дітьми.

Створення простих музичних композицій, акомпанементів, звукових супроводів і навчальних аудіоматеріалів із використанням цифрових інструментів. Застосування технологій штучного інтелекту для генерації та адаптації музичного контенту. Основи безпечного та відповідального використання цифрових ресурсів, дотримання авторського права під час добору й використання музичних матеріалів.

Тема 3.8. Інтеграція музичної діяльності з іншими освітніми напрямками в дошкільній освіті

Інтеграція музичної діяльності з пізнавальним, мовленнєвим, художньо-творчим, природничим та фізкультурним напрямками розвитку дітей дошкільного віку. Поєднання музики з елементами STEM-освіти через дослідження звуку, ритму, акустичних явищ, створення простих музичних інструментів, конструювання та експериментування. Використання музичних завдань для розвитку дослідницьких умінь, логічного мислення, творчості та здатності знаходити зв'язки між різними явищами.

Проектування інтегрованих музично-пізнавальних занять, мініпроектів та ігрових завдань із використанням STEM-підходів. Організація експериментів зі звуком, тембром, висотою та тривалістю звучання. Застосування конструкторів, природних і побутових матеріалів для створення музичних інструментів та звукових об'єктів.

Тема 3.9. Музика в емоційній регуляції та підготовці дітей до сну

Використання музики для створення умов емоційного розвантаження, зниження напруження. Добір музичних творів за темпом, динамікою, характером і тривалістю звучання відповідно до віку дітей та особливостей режимних моментів. Застосування колискових, спокійних вокальних та інструментальних творів під час підготовки до денного сну.

Організація музичного супроводу режимних моментів у закладі дошкільної освіти. Поєднання музики з дихальними, руховими та слуховими вправами для поступового зниження активності дітей. Врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей під час використання музичного супроводу.

Тема 3.10. Музична діяльність як засіб англomовного розвитку дітей дошкільного віку

Використання пісень, ритмічних вправ, музичних ігор та руханок для ознайомлення дітей дошкільного віку з англійською мовою. Поєднання музики, руху, повторення та ігрової взаємодії для засвоєння базової лексики, простих мовленнєвих конструкцій, звуків і ритміко-інтонаційних особливостей англійського мовлення. Добір музичного матеріалу відповідно до віку, рівня мовленнєвої підготовки та пізнавальних можливостей дітей.

Організація музично-мовленнєвих ігор із використанням пісенного та ритмічного матеріалу. Інтеграція англomовного матеріалу в музичні заняття, рухову діяльність, ігри та повсякденні режимні моменти.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

(одне на вибір слухача після опрацювання всіх модулів)

1. Розробіть сценарій віртуальної «музичної подорожі» до однієї з країн світу.
2. Створіть аудіоказку або звукову історію для дітей дошкільного віку із використанням цифрових інструментів.
3. Розробіть музичний супровід одного з режимних моментів ЗДО з добorem відповідних музичних творів та обґрунтуванням їх використання.
4. Розробіть англomовну музично-ігрову вправу для дітей дошкільного віку.
5. Створіть добірку з 5 музично-дидактичних ігор для розвитку творчих здібностей дошкільників.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Розкрийте особливості взаємодії музичного керівника, педагогів і батьків для музичного розвитку дитини?
2. Які особливості організації музичної діяльності дітей з різними освітніми потребами?

3. Як STEAM-підхід може використовуватися як інноваційний інструмент музичного розвитку дошкільників?
4. Проаналізуйте психолого-педагогічні аспекти підтримки дітей та педагогів засобами музики в умовах надзвичайних ситуацій та воєнного стану.
5. Розкрийте особливості організації музичної діяльності в повсякденному житті закладу дошкільної освіти (ранкові години, прогулянки, підготовка до сну тощо).
6. Як музика може використовуватися для емоційної регуляції та релаксації дітей в умовах воєнного стану?
7. Як музична діяльність сприяє розвитку іншомовної комунікативної компетентності дітей дошкільного віку? Наведіть приклади.
8. Які цифрові інструменти можна використовувати для створення та використання музичного контенту в ЗДО? Наведіть приклади.
9. Які природні матеріали можна використовувати для виготовлення простих дитячих музичних інструментів та як їх застосовувати в музичній діяльності дошкільників?
10. Як використання саморобних музичних інструментів із природних і доступних матеріалів сприяє розвитку творчості, слухового сприймання та почуття ритму в дітей?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» від 06.09.2018 № 2541-VIII / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541-19#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» від 26.08.2025 № 1036 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1036-2025-%D0%BF#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти» від 07.07.2025 № 818 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Кабінет Міністрів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-strategii-rozvytku-inkliuzyvnoho-navchannia-na-period-do-2029-roku-ta-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-ii-realizatsii-na-20242026-roky-527r-070624>
8. Наказ МОН України «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з ігрових та діяльнісних методів навчання та розвитку» від 26.08.2021. № 928 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursiv-moduliv-z-igrovih-ta-diyalnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku>
9. Наказ МОН України «Про деякі питання впровадження освітніх компонентів (навчальних дисциплін, спецкурсів, модулів) з соціально-емоційного розвитку і навчання, психосоціальної підтримки дітей та педагогів в умовах кризових ситуацій, упровадження ігрових і діяльнісних методів навчання та розвитку» від 11.10.2023 № 1235 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursiv-moduliv-z-socialno-emocijnogo-rozvitku-i-navchannya-psihosocialnoyi-pidtrimki-ditej-ta-pedagogiv-v-umov>

10. Наказ МОН України «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» від 12.01.2021 № 33 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

11. Наказ Мінекономіки України «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» від 19.10.2021 № 755-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

12. Лист МОН України «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» від 16.03.2021 № 1/9-148 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

13. Лист МОН України «Про визначення рівня підтримки у дітей з особливими освітніми потребами, які здобувають дошкільну освіту в інклюзивних групах» від 30.12.2021 № 1/23180-21 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-viznachennya-rivnya-pidtrimki-u-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-yaki-zdobuvayut-doshkilnu-osvitu-v-inklyuzivnih-grupah>.

14. Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році» від 17.08.2026 № 1/17680-26 Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-organizatsii-diialnosti-zakladiv-doshkilnoi-osvity-u-20262027-navchalnomu-rotsi>

Основна література

1. Городиська В. В. Методика арт-освіти дітей дошкільного віку : методичні рекомендації до семінарських занять. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025. 168 с.

2. Дерев'янка Т. В. Музичне виховання дошкільників. Старша група : метод. посіб. Харків : Основа, 2017. 160 с.

3. Лісовська Т. А. Теорія і методика музичного виховання : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. 330 с.

4. Романюк І. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 280 с.

5. Стріхар О. І., Ярошевська Л. В. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності «Музичне мистецтво». Миколаїв : РАЛ-поліграфія, 2022. 260 с.

6. Теорія і методика музичного виховання : навчально-методичний комплекс / уклад. С. І. Матвієнко. Ніжин : НДУ імені М. Гоголя, 2019. 51 с.

Додаткова література

1. Апрелева І., Пивоваренко М. Роль музично-ритмічної гімнастики у процесі морально-естетичного виховання дітей дошкільного віку. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2020. № 3 (96). С. 17–27.

2. Городиська В. Інтеграція музичної діяльності у сучасних ЗДО як засіб арт-освіти вихованців. *Молодь і ринок*. 2025. № 7–8 (239–240). С. 66–70.
3. Довбня С. Оцінюємо музично-освітнє середовище. Критерії та приклади. *Музичний керівник*. 2023. № 11. С. 4.
4. Кутня Л. П. Використання методу проєктів при підготовці до музичних свят у сучасному дошкільному закладі : метод. розробка / наук. кер. О. В. Ковшар. Кривий Ріг, 2023. 59 с.
5. Лісовська Т. Інтеграція музичної та театралізованої діяльності в естетичному вихованні дітей. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2025. Вип. 7. С. 128–132.
6. Лісовська Т. А. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників у процесі музично-імпровізаторської діяльності. *Наука і освіта. Традиції та новації сучасної освіти в Україні*. 2013. № 3. С. 93–95.
7. Літкович О. Методики та технології музичного навчання та виховання дітей із особливими освітніми потребами. *Науковий альманах мистецтва та освіти*. 2025. № 2. С. 1–10.
8. Михайличенко О. В. Особливості виявлення та розвитку музичної обдарованості дітей дошкільного віку. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2025. № 1 (96). С. 42–45.
9. Мкртічян О. А. Проєктна діяльність на заняттях з музичного мистецтва в закладах дошкільної освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. № 50. С. 23–30.
10. Плющик Є. В., Ямчинська Г. В. Інтегровані заняття з елементами дизайну і музики в дошкільному навчальному закладі : навч.-метод. посіб.-хрестоматія для вихователів. Київ : КНТ, 2017. 164 с.
11. Чернявська М. Інноваційні технології музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку. *Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації* : матеріали доп. II Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 10 квіт. 2025 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін. Харків, 2025. С. 203–208.